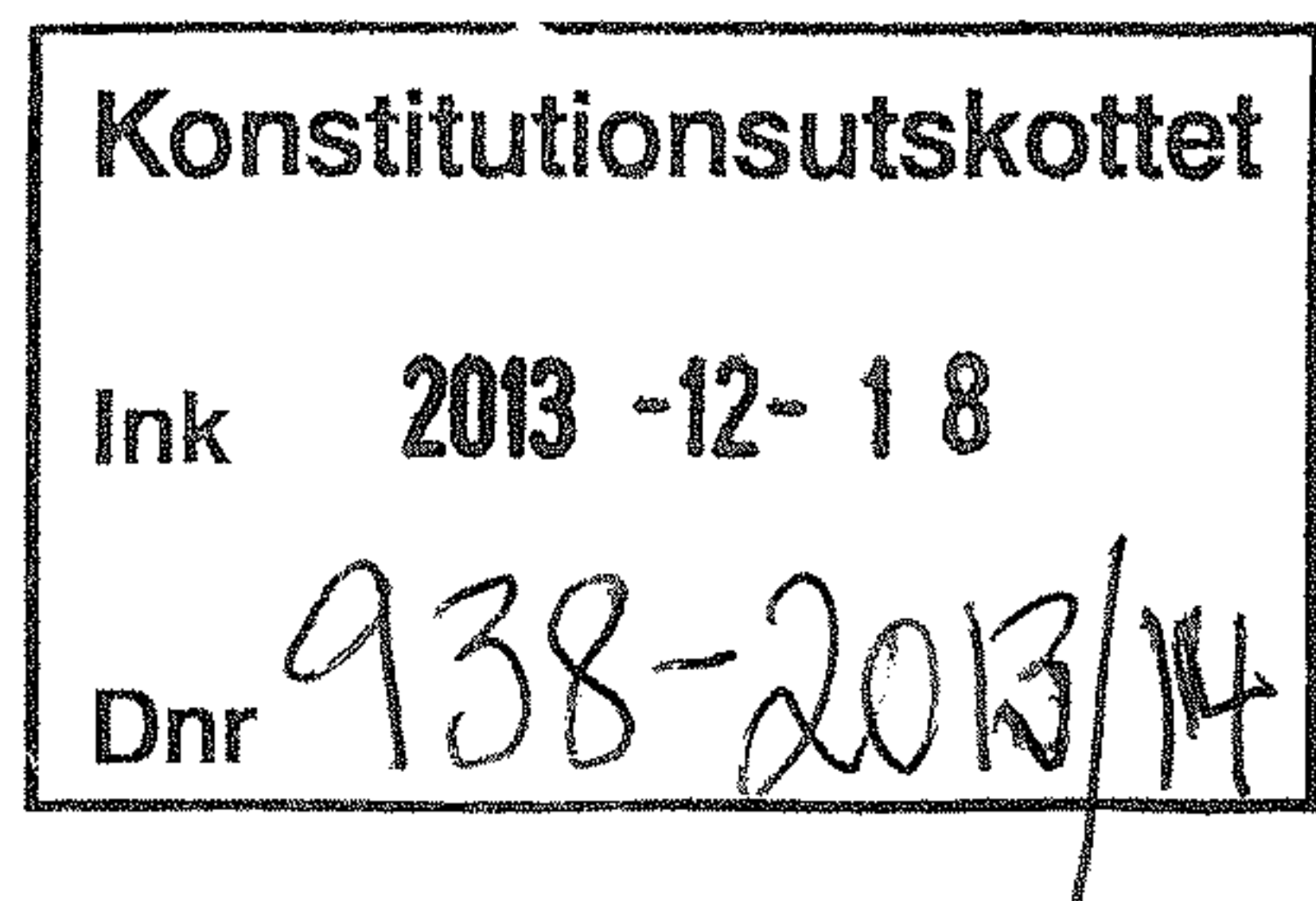

Stockholm 2013-12-18

Till Konstitutionsutskottet

Begäran om granskning av Utrikesdepartementets hantering av utlämnande av allmänna handlingar

Enligt vad som har framkommit av Sveriges Radios ekoredaktions rapportering har reportern Erik Ridderstolpe hos Utrikesdepartementet begärt ut uppgifter som berör Centerpartiets partianknutna bistånd. Det har handlat om den del där riksdagsledamoten Abir Al-Sahlani (C) och hennes far Abid Al-Sahlani står som mottagare.

Enligt Ekot så har Ridderstolpe först begärt ut årsredovisningar från Centerpartiet som har sagt nej. Därefter har reportern begärt ut berörda handlingar från den kontrollerande myndigheten, biståndsorganet Sida. De har enligt samma uppgifter lämnat över avgörandet till Utrikesdepartementet. Efter att Utrikesdepartementet, i drygt tre månader, avvaktat med utlämnande på grund av sekretessprövning så har handlingarna nu lämnats ut.

Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen ska varje svensk medborgare ha rätt till att ta del av allmänna handlingar. Begränsningar av rätten att ta del av allmänna handlingar ska anges noga i lag, i detta fall offentlighets- och sekretesslagen.

En allmän handling som får lämnas ut ska enligt 2 kap. 12 § tryckfrihetsordningen på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av handlingen. Utgångspunkten är att handlingar ska utlämnas i direkt anslutning till begäran, dvs. i princip omgående.

Justitieombudsmannen (JO) prövar årligen flera ärenden som gäller hanteringen av framställningar om att få ut allmänna handlingar. I ett flertal beslut har JO uttalat att besked i en utlämnandefråga normalt bör lämnas redan samma dag som begäran har gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om en sådan fördröjning är nödvändig för att myndigheten ska kunna ta ställning till om den efterfrågade handlingen är allmän och offentlig. Ett visst dröjsmål är därför ofrånkomligt, om framställningen avser eller fordrar genomgång av ett omfattande material. I sådana fall kan det många gånger vara lämpligt att successivt lämna besked om vad som kan lämnas ut.

Morgan Johansson

Ordförande i Justitieutskottet • Sveriges riksdag
Telefon: 08-786 42 91 • Mobil: 070-201 32 08 • E-post: morgan.johansson@riksdagen.se
Besöksadress: Riksgatan 2, 100 12 Stockholm

Av 2 kap. 13 § i tryckfrihetsförordningen framgår att den som önskar ta del av en allmän handling har rätt att få en avskrift eller en kopia av handlingen till den del den får lämnas ut. En begäran att få en avskrift eller en kopia av en allmän handling ska behandlas skyndsamt.

Regeringskansliet har under 2013 fått stark kritik för hur man respekterar offentlighetsprincipen.

Justitieombudsmannen (JO) har i sin granskning av Regeringskansliets hantering av utlämnande av allmänna handlingar (JO:s beslut i ärendena 639–2012 m.fl.) kritiserat Regeringskansliet för att myndigheten inte är anpassad till de krav som följer av grundlagarnas regler om tillgång till allmänna handlingar. JO fann att Regeringskansliets handläggning av de gjorda framställningarna om att få ut allmänna handlingar har inneburit *grova åsidosättanden* av tryckfrihetsförordningens krav på skyndsamhet och gjorde följande uttalande:

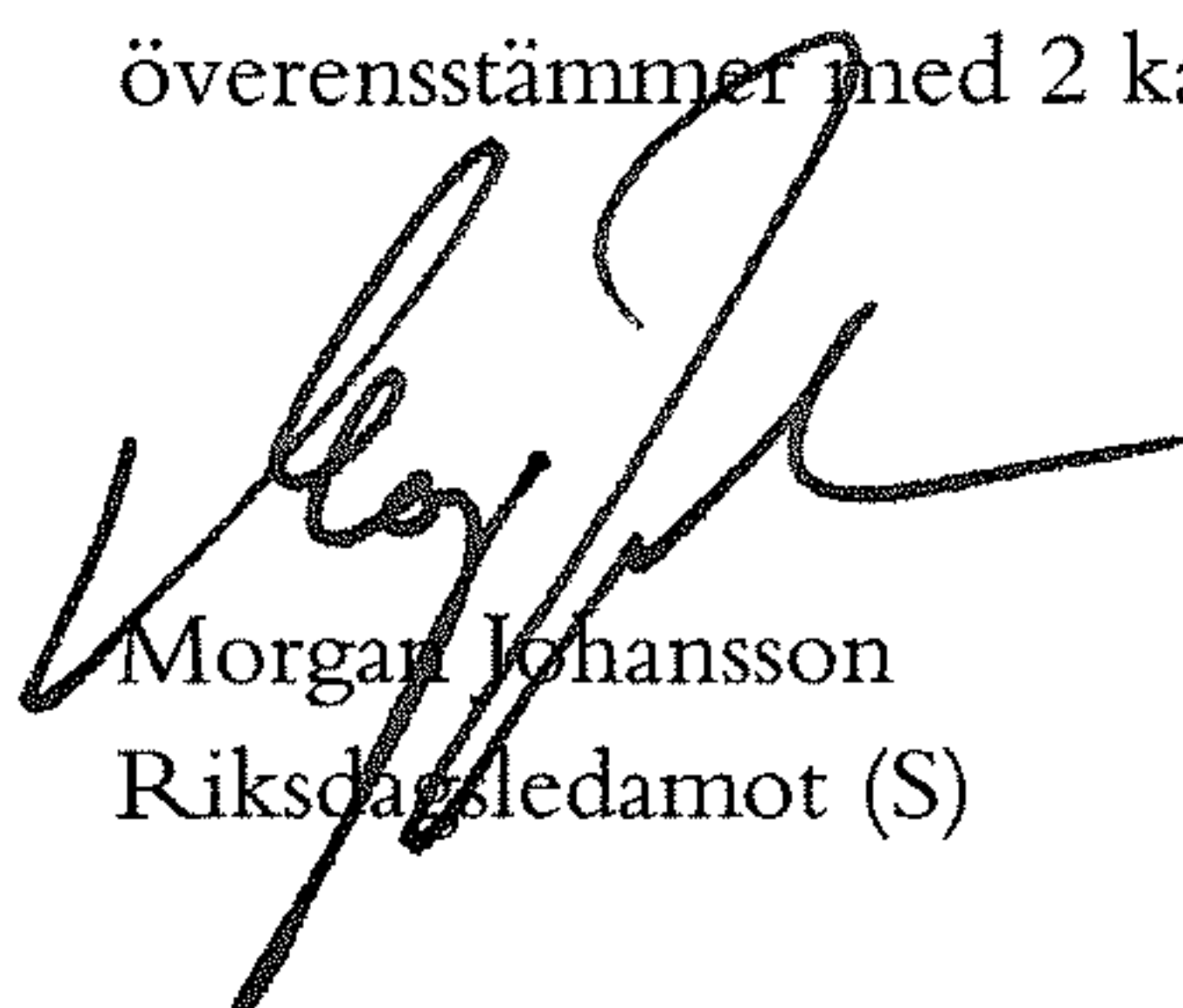
”Det är från JO:s synpunkt ovanligt att uppenbara brister i handläggningen av frågor som gäller offentlighetsprincipen uppdragas inom en myndighet utan att myndigheten själv vidgår och beklagar det som brustit. I de här granskade fallen synes Regeringskansliet anse att dess handläggning varit normal och godtagbar. Jag vill i anledning av detta avslutningsvis framhålla att det är särskilt viktigt att just regeringens kansli respekterar allmänhetens insyns rätt. I motsatt fall är risken stor att inte heller andra myndigheter anser sig behöva leva efter grundlagens bokstav, vilket skulle vara ett hot mot offentlighetsprincipen.”

I konstitutionsutskottets granskning av Näringsdepartementets hantering av begäran om att ta del av allmänna handlingar m.m. (2012/13:KU20), kan man i utskottets ställningstagande bland annat läsa följande:

”Statsministern bär ett övergripande ansvar för att man inom Regeringskansliet som helhet har den organisation och de rutiner som krävs för att tryckfrihetsförordningens regler om handlingsutlämnande ska kunna efterlevas. Utskottet bedömer i likhet med JO att Regeringskansliets organisation inte är anpassad till de krav som följer av offentlighetsprincipen. Utskottet förutsätter dock att man inom Regeringskansliet påskyndar det förbättringsarbetet som har inletts för att tryckfrihetsförordningens skyndsamhetskrav ska kunna upprätthållas vid handläggningen av utlämnandeärenden.”

I fallet med Centerpartiets biståndspengar, tog alltså Utrikesdepartementets sekretessprövning över tre månader. Det är enligt min mening inte acceptabelt. Man får intrycket att regeringen medvetet har velat undanhålla information eftersom den kan vara partipolitiskt känslig.

Mot bakgrund av konstitutionsutskottets tidigare granskning och ställningstagande vill jag att utskottet granskar om UD:s långa sekretessprövning i det aktuella fallet överensstämmer med 2 kap. 1, 13 och 14 §§ i tryckfrihetsförordningen.

Morgan Johansson
Riksdagsledamot (S)